

Effecting factors on educational dissatisfaction of nursing, paramedical and public health students; viewpoint of Jahrom University of Medical Sciences teachers, 1398

Rasoul Baharlou: Department of Immunology, School of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran.

Sina Sadrifar: Department of Immunology, School of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran.

Ali Dehghani*: Nursing Department, Nursing and Paramedical School, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.

Abstract

Introduction: The growth and development of every society is affected by the trained force of that society, and identifying the effective factors in academic dissatisfaction and fixing and improving them is a step towards sustainable development. Therefore, this study was conducted with the aim of determining the contribution of factors affecting the academic dissatisfaction of nursing, paramedical and public health students of Jahrom University of Medical Sciences from the teachers' viewpoint in 1398.

Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted with partnership of 23 teachers. Data gathering tool was a researcher-made questionnaire with 36 questions in six dimensions: individual, educational, ethical, managerial, professional, and welfare. ANOVA and t tests were used for data analysis.

Findings: The most important factor affecting academic dissatisfaction from the viewpoint of teaches, respectively, includes significant discrimination between nursing, paramedical and health students with students of medicine, physician prioritization, and the lack of introduction of nursing, paramedical and health at the entrance to the university. But the least influential factors are students' inability to take care of patients, lack of respectful treatment of nursing and paramedical students by educational service staff, and lack of students' satisfaction with professors' teaching methods.

Conclusion: According to the results of the study, the contribution of the moral and psychological dimension was the most important and the most influential in academic dissatisfaction from the professors' point of view. Therefore, it is recommended to pay more attention to the university officials in creating motivation and vitality in the paramedical, nursing and health students.

Keywords: Educational dissatisfaction, Teachers' viewpoint, Nursing, Paramedicine, Public health.

***Corresponding author:** Nursing Department, Nursing and Paramedical School, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.

Email: ali.dehghani2000@gmail.com

Effecting factors on educational dissatisfaction of nursing, paramedical and public health students; viewpoint of Jahrom University of Medical Sciences teachers, 1398

Introduction: Due to the fact that providing and maintaining the health of community members has a special role in the economic and social development of communities, therefore, paying attention to how to train human resources to administer and perform health care services have particular importance. Researchers believe that providing students' satisfaction is one of the factors that are effective in the growth and promotion of educational centers, while their lack of satisfaction can also bring many harms to health care system. Therefore, considering that students are the customers of educational institutions, paying attention to their expectations and providing feedback to them can be considered as an acceptable tool to evaluate the quality of educational centers. Therefore, this study was conducted with the aim of determining the contribution of factors affecting the academic dissatisfaction of nursing, laboratory sciences, anesthesiology, surgical technology and public health students of Jahrom University of Medical Sciences from their discipline from the teachers' viewpoint.

Materials and methods: The current research is a cross-sectional descriptive study that was conducted in 2019. This study was carried out after the approval of the Ethics Committee of Jahrom University of Medical Sciences (44/D/A/543) and obtaining written and verbal informed consent from the teachers to participate in the study. The statistical population of the research was all the teachers of the faculty of basic medical sciences and nursing of Jahrom University of Medical Sciences. The sampling of this study was by census. For this reason, all available nursing and basic medical science teachers who were willing to participate in the study were studied. In this way, the questionnaire was distributed among all 50 teachers and finally 23 questionnaires were completed and collected by them. The data collection tool included a questionnaire to examine the opinions of teachers. The teachers' questionnaire consisted of two parts including questions about demographic characteristics (gender, marriage, educational level and field of study) and the second part included questions related to the factors of academic dissatisfaction of medical sciences students. The provided questionnaire was a 36-question form including personal (6 questions), educational and research (5 questions), ethical and psychological (10 questions), managerial and administrative (10 questions) and occupational and professional (5 questions) dimensions that was checking the teachers' viewpoint. The above-mentioned questionnaire was based on a five-point Likert scale in the form of completely disagree, disagree, somewhat agree, agree and completely agree, and scores from 1 to 5 were assigned to them. Therefore, after distributing the questionnaires among the teachers and then entering the data based on the scores of each item, their average was taken and then scoring for 6 personal, educational-research, ethical, managerial-administrative and occupational-professional areas was taken. Afterward, the impact contribution of each field on students' academic dissatisfaction was determined. This questionnaire was prepared by studying the available scientific books and articles related to the dissatisfaction of students, and its reliability was calculated and confirmed by Cronbach's alpha coefficient with an alpha coefficient equal to 0.94. For statistical analysis of data, t-tests and ANOVA were used with SPSS 15 software.

Findings and discussion: A total of 23 teachers completed the questionnaire. 44% of the them were from the nursing group and 44% from the basic science group; 78% were instructors, 9% were assistant professors, and 4% were associate professors. From their viewpoints, the most important factors affecting the academic dissatisfaction of students, respectively, include the existence of significant discrimination between nursing, paramedical and health students with students of medicine (4.65 ± 0.94), the existence of physician prioritization (4.57 ± 0.99), and the lack of introduction of nursing, paramedical and health fields at the entrance to the university (4.43 ± 0.92). But the least influential factors are students' inability to take care of patients (2.43 ± 1.25), lack of respectful treatment of nursing

and paramedical students by educational service staff (2.61 ± 1.24), and lack of students' satisfaction with professors' teaching methods (2.87 ± 1.06). According to the results, the most important dimensions influencing academic dissatisfaction include ethical-psychological (42.9 ± 6.0), managerial (27.9 ± 5.7), educational-research (24.3 ± 4.7), occupational-professional dimensions (4.3 ± 18.0) and individual dimensions (17.6 ± 2.6).

In this cross-sectional descriptive study, which was conducted with the aim of determining the factors influencing academic dissatisfaction from the teachers' viewpoint, the results showed that the most influential factors in academic dissatisfaction include significant discrimination between nursing, paramedical and health students with students of medicine, the existence of the existence of physician prioritization in the healthcare system and the lack of introduction of nursing, paramedical and health fields at the entrance to the university. Therefore, based on these results, the most important factor affecting students' academic dissatisfaction is the existence of significant discrimination both in the university and healthcare environments between students of medicine and other students, which causes on their educational dissatisfaction. Therefore, it seems necessary to correct this factor among university managers and teachers. The next influential factor in causing students' academic dissatisfaction is the lack of proper introduction of academic fields such as nursing, paramedicine and health at the entrance to the university. This factor is also related to the previous factor, so that the teachers believe that no introduction about nursing, paramedicine and health fields is made by the university officials at the entrance to the university. Therefore, students have no view to their fields. The contribution of the management dimension is also very effective in the degree of student satisfaction. It means that the lack of attention and support of university administrators to nursing and paramedical students leads to a significant contribution to student dissatisfaction. Therefore, the results of this research showed that the existence of discrimination among students is not hidden from teachers. Therefore, high motivation induction in students will lead to academic progress and satisfaction among them, one of the main factors is non-discrimination among all students.

Conclusion: The results of this study showed that the moral-psychological dimensions are the most important dimensions influencing the academic dissatisfaction of students from the viewpoint of teachers. Therefore, it is recommended to pay more attention to the university officials, especially the student and educational vice-chancellor, in creating motivation and vitality in paramedical, nursing and health students of the universities.

Keywords: Educational dissatisfaction, Teachers viewpoint, Nursing, Paramedicine, Public health.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال سیزدهم، فصلنامه زمستان ۱۴۰۱

بررسی نگرش اساتید دانشگاه علوم پزشکی جهرم نسبت به عوامل موثر بر عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت در سال ۱۳۹۸

رسول بهارلو: گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران.
سینا صدری فر: گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران.
علی دهقانی*: گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.

چکیده

مقدمه: رشد و توسعه هر جامعه متأثر از نیروی آموزش دیده آن جامعه بوده و شناسایی عوامل موثر در عدم رضایت‌مندی تحصیلی و رفع و بهبود آن‌ها، گامی به سوی توسعه پایدار است. این مطالعه با هدف تعیین سهم عوامل موثر بر عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی جهرم از دیدگاه اساتید صورت گرفت.

روش کار: این مطالعه توصیفی-مقطعی است و به روش پیمایشی انجام شده است. نمونه شامل ۲۳ نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی جهرم است که به صورت سرشماری مشارکت داشتند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته ۳۶ سوالی بود که سهم عوامل همراه با عدم رضایت‌مندی تحصیلی را در پنج بعد فردی، آموزشی، اخلاقی و روان‌شناختی، مدیریتی و شغلی-حرفه‌ای از دیدگاه اساتید بررسی می‌نمود. آنالیز اطلاعات با استفاده از آزمون تی و آزمون آنالیز واریانس انجام شد.

نتایج: مهمترین عامل تاثیرگذار در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید به ترتیب شامل وجود تبعیض قابل توجه بین دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت با دانشجویان پزشکی، وجود پدیده پزشک‌سالاری در محیط‌های بهداشتی و درمانی، و عدم معرفی رشته‌های پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت در بدو ورود به دانشگاه می‌باشد. اما کمترین عوامل تاثیرگذار در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید، بترتیب ناتوانی دانشجویان برای مراقبت کردن از بیماران، عدم برخورد محترمانه کارکنان خدمات آموزشی با دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی، و عدم رضایت کافی دانشجویان از شیوه تدریس اساتید است.

نتیجه گیری: بعد اخلاقی و روان‌شناختی مهمترین و بیشترین تاثیرگذاری را در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید به خود اختصاص داد. لذا توجه بیشتر مسئولین دانشگاه در ایجاد انگیزش و شادابی در دانشجویان پیراپزشکی، پرستاری و بهداشت دانشگاه پیشنهاد می‌گردد.

واژگان کلیدی: عدم رضایت‌مندی تحصیلی، نگرش اساتید، پرستاری، پیراپزشکی، بهداشت عمومی.

***نویسنده مسؤول:** گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.

Email: ali.dehghani2000@gmail.com

مقدمه

تامین و حفظ سلامت افراد جامعه نقش ویژه ای در توسعه اقتصادی، اجتماعی جوامع داشته و ارتقاء کیفیت خدمات بهداشتی درمانی از فاکتورهای مهم در توسعه یافتگی کشور محسوب می شود. لذا توجه به چگونگی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جهت اداره و انجام خدمات بهداشتی درمانی از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. این موضوع در مورد نیروی انسانی ارائه خدمات پرستاری و پیراپزشکی نیز صادق است (فتاحی ۱۳۸۳). محققان معتقدند تأمین رضایت‌مندی دانشجویان از عواملی است که در رشد و ارتقای مراکز آموزشی مؤثر است، در حالی که عدم رضایت‌مندی آن‌ها نیز می تواند مضرات زیادی را برای سیستم وزارت بهداشت و درمان به همراه داشته باشد (بیکال و همکاران ۲۰۰۵). لذا توجه به عقاید و انتظارات آن‌ها و ارائه بازخورد به ایشان می تواند به عنوان یک ابزار قابل قبول در جهت ارزیابی کیفیت مراکز آموزشی در نظر گرفته شود (بیکال و همکاران ۲۰۰۵؛ ال انصاری ۲۰۰۲؛ ال انصاری ۲۰۰۶). دانشگاه‌های علوم پزشکی به عنوان محیط یادگیری بایستی امکانات لازم را برای تغییرات مثبت و سازنده در نگرش دانشجویان فراهم آورند تا با تشویق و ایجاد رغبت بیشتر، هم رضایت‌مندی از رشته تحصیلی و هم یادگیری پایدار و مستمر در آن‌ها ایجاد گردد. برای ایجاد تغییرات سازنده و رفع عوامل مؤثر بر عدم رضایت‌مندی دانشجویان، وجود اطلاعات توصیفی در مورد وضع موجود و اطلاع در مورد سهم عوامل مؤثر بر عدم رضایت‌مندی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود ضروری است. با استفاده از این اطلاعات می توان با تقویت عوامل مثبت و اصلاح عوامل مؤثر بر عدم رضایت‌مندی دانشجویان از رشته تحصیلی خود، زمینه رضایت هر چه بیشتر دانشجویان را نسبت به رشته تحصیلی فراهم آورد (حسنلو و همکاران ۱۳۹۶). عوامل مختلفی از جمله ناتوانی در مراقبت از بیماران، روحیات خاص دانشجویان و شیوه تدریس اساتید به طور قابل ملاحظه ای با عدم رضایت‌مندی از رشته تحصیلی و شغل

همراه است و این ارتباط در دستیابی به اهداف تصمیم‌گیری درباره دسترسی به وجود یک منبع همیشگی مراقبت و کیفیت تأثیرگذار است (فیلیپ ۲۰۰۲). علاوه بر این کل برنامه آموزشی، تیم آموزش، محتوی دوره، بازخورد، حمایت‌ها، شیوه‌های ارزشیابی و سیستم مدیریت دانشگاه از عواملی است که رضایت دانشجویان را تحت الشعاع، قرار داده و می تواند در عدم رضایت‌مندی آنان مؤثر باشد (ال انصاری ۲۰۰۴). دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت به عنوان یکی از ارکان اصلی دانشگاه، پیکره اصلی وزارت بهداشت را در آینده تشکیل می دهند. بنابراین نگرش و رضایت‌مندی آنان از رشته تحصیلی خود عامل مؤثری جهت ایجاد انگیزش، حفظ ارتقاء کیفیت آموزش و ارتقاء کیفیت مراقبت بالینی می باشد (کریمان ۱۳۹۶). از طرف دیگر بررسی علل عدم رضایت‌مندی دانشجویان از رشته تحصیلی خود می تواند پایه ای برای راهنمایی دانشجویان و شاخصی برای بهبود عملکردها باشد و میزان موفقیت دانشگاه را نشان دهد (ال انصاری ۲۰۰۶). این موارد همچنین در افزایش آگاهی از فرایند آموزشی و کیفیت آن مفید بوده (ال انصاری ۲۰۰۲) و گویای میزان توجه و علاقه دانشجویان به یادگیری و آموزش است (بیکال و همکاران ۲۰۰۵).

علی‌رغم اهمیت رضایت‌مندی از رشته تحصیلی در دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی، تحقیقات محدودی در سایر کشورها در رابطه با این موضوع انجام شده است. در پژوهش‌هایی که نیز در اکثر دانشگاه‌ها در این زمینه انجام شده است، فقط به نگرش و رضایت‌مندی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی نسبت به رشته تحصیلی خود پرداخته و به رضایت و عدم رضایت‌مندی دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی در این زمینه به ندرت پرداخته شده است. در مطالعه‌ای که توسط ستاری و همکاران به منظور بررسی دیدگاه‌های دانشجویان پرستاری، مامایی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان نسبت به آینده خود انجام دادند، یافته‌ها نشان داد که بطور متوسط نزدیک به ۵۰٪ دانشجویان نگران آینده شغلی خود می باشند. بیش

از ۶۰٪ دانشجویان رشته پرستاری در صورت شانس انتخاب رشته تحصیلی حاضر نیستند این رشته را انتخاب نمایند و ۳۵/۵٪ دانشجویان پرستاری و ۴۰٪ دانشجویان رشته بهداشت نسبت به رشته انتخابی خود دیدگاهی منفی داشته اند (ستاری و همکاران ۱۳۷۹). لذا با توجه به نتایج حاصل از مطالعات فوق و عدم انجام پژوهش‌هایی در زمینه عدم رضایت‌مندی دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت از رشته تحصیلی خود در کشور و با توجه به اهمیت نگرش و رضایت‌مندی نسبت به رشته تحصیلی به عنوان عوامل مهم در یادگیری و کسب مهارت و موفقیت دانشجویان در آینده حرفه‌ای خود (آنیچ ۲۰۰۲)، این مطالعه با هدف تعیین سهم عوامل موثر بر عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان پرستاری، علوم آزمایشگاهی، هوشبری، اتاق عمل و بهداشت عمومی از رشته‌های تحصیلی خود از دیدگاه اساتید در دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر توصیفی-مقطعی است و به روش پیمایشی در سال ۱۳۹۸ انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش کلیه اساتید دانشکده علوم پایه پزشکی و پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جهرم می‌باشد. پژوهش در دانشکده پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام گرفت. نمونه‌گیری این مطالعه به صورت سرشماری بود و به همین دلیل کلیه اساتید پرستاری و علوم پایه پزشکی در دسترس که تمایل به شرکت در مطالعه داشتند، مورد مطالعه قرار گرفتند. به این ترتیب پرسشنامه بین کلیه اساتید (۵۰ استاد) توزیع و در نهایت ۲۳ پرسشنامه از جانب اساتید تکمیل و جمع‌آوری گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه بررسی دیدگاه اساتید بود. پرسشنامه اساتید مشتمل بر دو قسمت شامل سوالاتی در مورد خصوصیات دموگرافیک (جنس، تاهل، پایه تحصیلی و رشته تحصیلی) و بخش دوم شامل سوالاتی در ارتباط با عوامل عدم رضایت‌مندی تحصیلی

دانشجویان علوم پزشکی بود. پرسشنامه مذکور، محقق ساخته ۳۶ سوالی شامل ۵ بعد فردی (۶ سوال)، آموزشی و پژوهشی (۵ سوال)، اخلاقی و روانشناختی (۱۰ سوال)، مدیریتی و اداری (۱۰ سوال) و شغلی و حرفه‌ای (۵ سوال) بود که دیدگاه اساتید را بررسی می‌نمود. پرسشنامه مذکور براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت به صورت کاملاً مخالفم، مخالفم، نسبتاً موافقم، موافقم و کاملاً موافقم بود که نمره ۱ تا ۵ به آن‌ها تعلق گرفت. از این رو بعد از توزیع پرسشنامه‌ها بین اساتید و سپس ورود داده‌ها بر اساس نمره‌های هر یک از آیتم‌ها، میانگین آن‌ها گرفته شد و در ادامه برای نمره دهی برای ۶ حیطه فردی، آموزشی-پژوهشی، اخلاقی، مدیریتی و اداری و شغلی-حرفه‌ای میانگینی از هر حیطه گرفته شد تا سهم تاثیر هر یک از حیطه‌ها در رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان مشخص گردد. این پرسشنامه با مطالعه کتب علمی و مقالات موجود در ارتباط با عدم رضایت‌مندی دانشجویان تهیه و سپس روایی آن توسط ۱۰ تن از اساتید دانشگاه بررسی و مورد تایید قرار گرفت. پایایی آن توسط ضریب آلفای کرونباخ با ضریب آلفای معادل ۰/۹۴ محاسبه و مورد تایید قرار گرفت. جهت تحلیل آماری داده‌ها از آزمون‌های تی و آنالیز واریانس با نرم افزار SPSS 15 استفاده گردید.

این پژوهش پس از تصویب کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جهرم (IR.JUMS.REC.1401.096) و با رعایت موازین اخلاقی شامل کسب رضایت‌نامه آگاهانه شفاهی و کتبی و تضمین حریم خصوصی و رازداری با عدم درج نام و اطلاعات شخصی اساتید شرکت‌کننده در مطالعه صورت گرفت. همچنین در هنگام تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تاکید بر تکمیل تمامی سوال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمانی مختار بودند و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه می‌ماند.

یافته ها

توجه بین دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت با دانشجویان پزشکی (۴/۶۵±۰/۹۴)، وجود پدیده پزشکی-سالاری در محیط های بهداشتی و درمانی (۴/۵۷±۰/۹۹)، و عدم معرفی رشته های پرستاری و پیراپزشکی در بدو ورود به دانشگاه (۴/۴۳±۰/۹۲) می باشد (جدول ۱).

تعداد ۲۳ نفر از اساتید پرسشنامه را تکمیل کردند. از مجموع اساتید شرکت کننده در پژوهش ۴۴ درصد از گروه پرستاری و ۴۴ درصد از گروه علوم پایه؛ ۷۸ درصد مربی، ۹ درصد استادیار و ۴ درصد دانشیار بودند. از دیدگاه اساتید مهمترین عامل موثر در عدم رضایت مندی تحصیلی دانشجویان به ترتیب شامل وجود تبعیض قابل

جدول ۱. میانگین آماری نمرات مربوط به عوامل موثر بر عدم رضایت مندی تحصیلی دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت

Table 1. The statistical average of the scores related to the factors affecting the academic dissatisfaction of nursing, paramedical and public health students

انحراف معیار ± میانگین	عوامل موثر بر عدم رضایت مندی تحصیلی
۱۷/±۶ ۲/۶	بعد فردی
۳/±۶۵ ۱/۲۶	عدم مشارکت کافی دانشجویان در ارائه مراقبت های پیشگیری و درمانی
۳/±۴۳ ۱/۰۹	عدم اهداف مشخص دانشجویان در ارتباط با ادامه تحصیل
۴/±۳۹ ۱/۲۶	عدم اعتماد به نفس کافی برای دفاع و حمایت از رشته های خود
۳/±۷۴ ۱/۰۹	عدم وجود روحیه تلاش و پشت کار
۲/±۴۳ ۱/۲۵	ناتوانی دانشجویان برای مراقبت کردن از بیماران
۲۴/±۳ ۴/۷	بعد آموزشی و پژوهشی
۳/±۵۲ ۱/۰۸	عدم مشارکت کافی دانشجویان در کارهای پژوهشی
۳/±۳۹ ۱/۰۲	وجود شکاف بین آموخته های نظری در دانشگاه و شرایط انجام کار
۲/±۸۷ ۱/۰۶	عدم رضایت کافی دانشجویان از شیوه تدریس اساتید
۳/±۱۷ ۱/۰۶	عدم برآورده کردن نیازهای علمی توسط محتوی دوره
۴/±۰۰ ۱/۰۸	عدم ارزیابی صحیح اساتید از دانشجویان
۳/±۹۲ ۱/۰۲	عدم مشارکت دانشجویان در تدوین برنامه های آموزشی
۳/±۴۸ ۱/۰۶	شرایط سختی برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر
۲۷/±۹ ۵/۷	بعد مدیریتی
۳/±۷۰ ۱/۰۱	ایجاد نارضایتی دانشجویان توسط سیستم مدیریتی دانشگاه در اداره رشته های مختلف
۴/±۰۴ ۱/۰۰	عدم توجه کافی مسئولین زیربط به رشته های پرستاری و پیراپزشکی
۴/±۴۳ ۰/۹۲	عدم معرفی صحیح رشته های پرستاری و پیراپزشکی در بدو ورود به دانشگاه
۴/±۲۵ ۰/۹۲	عدم معرفی رشته های دانشگاهی قبل از ورود به دانشگاه
۳/±۵۷ ۱/۰۴	عدم وجود جو حمایتی از سوی کادر آموزشی برای دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی
۳/±۲۶ ۱/۰۵	عدم اطلاع دانشجویان از حقوق خود در دانشگاه
۴/±۶۵ ۰/۹۴	تبعیض قابل توجهی بین دانشجویان پزشکی و دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی
۴۲/±۹ ۶/۰	بعد اخلاقی و روانشناختی
۳/±۶۱ ۰/۹۲	عدم استقلال کافی دانشجویان در محیط کاری و در مراقبت از بیمار
۳/±۸۷ ۱/۰۴	عدم ایجاد انگیزه و علاقه کافی در دانشجویان توسط اساتید
۳/±۰۰ ۱/۱۲	القاء بی انگیزگی توسط کادر درمانی رشته های پرستاری و پیراپزشکی در دانشجویان
۳/±۸۳ ۱/۱۶	نگرش منفی نسبت به رشته های مختلف پرستاری و پیراپزشکی در جامعه
۳/±۵۷ ۱/۱۵	عدم رضایت دانشجویان از دانشگاه محل تحصیل
۳/±۸۷ ۱/۰۳	تناقض بین آرزوها و خواسته های شخصی دانشجویان با جو حاکم بر دانشگاه

۴/±۱۳۱/۰۲	عدم تناسب بین انتظارات فردی و رشته پذیرفته شده دانشگاهی
۳/±۷۸۱/۱۷	عدم تطابق رشته‌های پرستاری و پیراپزشکی با روحیات دانشجویان
۳/±۰۹۱/۲۲	عدم برآورده شدن انتظارات خانواده با رشته‌های پرستاری و پیراپزشکی
۳/±۷۴۱/۳۵	احساس سرخورده‌گی دانشجویان از قبولی در رشته‌های پرستاری و پیراپزشکی
۳/±۸۳۱/۱۵	افتنا ناامیدی و عدم رضایت‌مندی توسط همکلاسی‌ها از رشته‌های مذکور
۲/±۶۱۱/۲۴	عدم برخورد محترمانه کارکنان خدمات آموزشی با دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی
۱۸/±۰۴/۳	بعد شغلی و حرفه‌ای
۲/±۹۶۱/۳۰	وجود تفاوت کم از نظر حقوق بین مقطع لیسانس و مقاطع بالاتر
۳/±۷۴۱/۰۲	عدم برآورده شدن نیازهای اقتصادی افراد فارغ‌التحصیل در آینده
۴/±۵۷۰/۹۹	وجود پزشک‌سالاری در محیط‌های بهداشتی و درمانی
۳/±۶۱۱/۰۹	مناسب نبودن محیط کاری بیمارستان از نظر وجود استرس
۳/±۰۹۱/۱۷	عدم شفافیت آینده کاری مشخص

آموزشی-پژوهشی و اخلاقی-روانشناختی از دیدگاه اساتید، در آقایان بیشتر از خانم‌ها است (بترتیب $p=0/05$ و $p=0/03$). همچنین اساتید علوم پایه نسبت به اساتید پرستاری-مامایی بیشتر معتقدند که تاثیر ابعاد آموزشی-پژوهشی و اخلاقی-روانشناختی در نارضایتی تحصیلی دانشجویان موثر است (بترتیب $p=0/01$ و $p=0/03$) (جدول ۲).

همچنین کمترین عامل موثر در عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان از دیدگاه اساتید به ترتیب شامل ناتوانی دانشجویان برای مراقبت کردن از بیماران (۲/۴۳±۱/۲۵)، عدم برخورد محترمانه کارکنان خدمات آموزشی با دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت (۲/۶۱±۱/۲۴)، و عدم رضایت کافی دانشجویان از شیوه تدریس اساتید (۲/۸۷±۱/۰۶) می‌باشد. اما سهم ابعاد

جدول ۲. تاثیر ابعاد مورد بررسی در عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان بر حسب جنس، رشته، پایه و وضعیت تاهل از دیدگاه اساتید

Table 2. The impact of the studied dimensions on the academic dissatisfaction of students according to gender, major, grade and marital status from the viewpoint of teachers

p	شغلی-حرفه‌ای	p	اخلاقی و روانشناختی	p	مدیریتی	p	آموزشی و پژوهشی	p	فردی	متغیرهای دموگرافیک	
										جنس	تاهل
۰/۸	۱۸/±۱۵/۲	۰/۰۳	۴۰/±۹۶/۲	۰/۳	۲۷/±۰۶/۲	۰/۰۵	۲۲/±۹۵/۰	۰/۰۷	۱۸/±۴۲/۶	زن	جنس
	۱۷/±۷۲/۳		۴۶/±۱۴/۱		۲۹/±۳۴/۷		۲۶/±۷۳/۳		۱۶/±۴۲/۱	مرد	
۰/۲	۱۶/±۵۵/۲	۰/۸	۷/۵	۰/۲	۲۶/±۱۷/۲	۰/۲	۲۲/±۹۴/۷	۰/۶	۱۸/±۰۲/۴	مجرد	تاهل
	۱۸/±۷۳/۶		۴۲/±۶۳		۲۸/±۹۴/۶		۲۵/±۱۴/۷		۱۷/±۴۲/۷	متاهل	
۰/۳	۱۷/±۲۵/۰	۰/۰۳	۴۰/±۶۶/۱	۰/۷	۲۷/±۶۶/۱	۰/۰۱	۲۲/±۳۵/۲	۰/۱	۲/۳	پرستاری-	رشته
	۱۸/±۹۳/۱۰		۴۵/±۹۴/۴		۲۸/±۳۵/۴		۲۷/±۰۲/۲		۱۸/±۳	مامایی	
۰/۷	۱۸/±۲۴/۵	۰/۷	۴۳/±۱۶/۴	۰/۹	۲۸/±۳۶/۱	۰/۶	۲۴/±۲۵/۰	۰/۵	۱۷/±۸۲/۷	مرئی	پایه
	۱۷/±۰۰		۴۳/±۰۰		۲۴/±۰۰		۲۲/±۰۰		۱۷/±۰۰	استادیار	
	۱۵/±۰۰		۳۸/±۰۰		۲۴/±۰۰		۲۲/±۰۰		۱۵/±۰۰	دانشیار	

بر اساس یافته‌ها پژوهش مهمترین ابعاد تاثیر گذار در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید به ترتیب شامل ابعاد اخلاقی-روانشناختی (۴۲/۹±۶/۰)، مدیریتی

آموزشی-پژوهشی (۲۷/۹±۵/۷)، شغلی-حرفه‌ای (۱۸/۰±۴/۳) و فردی (۱۷/۶±۲/۶) می‌باشند.

بحث

در این مطالعه توصیفی - مقطعی که با هدف تعیین عوامل موثر در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید صورت گرفت، یافته‌ها نشان داد که بیشترین عوامل تاثیرگذار در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید به ترتیب شامل وجود تبعیض قابل توجه بین دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت با دانشجویان پزشکی، وجود پدیده پزشک‌سالاری در محیط‌های بهداشتی و درمانی، و عدم معرفی مطلوب رشته‌های دانشگاهی از جمله پرستاری و پیراپزشکی، در بدو ورود به دانشگاه می باشد. بنابراین بر اساس این یافته‌ها مهمترین عامل موثر در عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان وجود تبعیض قابل ملاحظه در محیط دانشگاه بین دانشجویان پزشکی با سایر دانشجویان است که آنان را رنج می دهد. احساس اعتماد به نفس و رضایت‌مندی نسبت به خود حس ارزشمند بودن را در دانشجویان غیر پزشکی بالا می برد که این نکته در گروهی عدم وجود تبعیض بین ایشان با دانشجویان پزشکی است. به این معنی که اگر دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی رفتار تبعیض‌آمیز را در محیط دانشگاه و کار بین خودشان با دانشجویان پزشکی توسط مدیران و اساتید احساس نکنند احساس رضایت‌مندی در آنان تقویت خواهد شد و به دنبال آن پیشرفت تحصیلی و موفقیت حرفه‌ای نیز بهبود خواهد یافت (دهقانی و همکاران ۱۳۹۴). لذا اصلاح این فاکتور در بین مدیران و اساتید دانشگاه در برخورد با این پدیده الزامی به نظر می رسد. دومین عامل مهم و موثر در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید، وجود پدیده پزشک‌سالاری در محیط‌های بهداشتی و درمانی است. این پدیده را می توان پیرو عامل قبلی، البته در محیط بهداشت و درمان دانست. پدیده تبعیض در بین دانشجویان سبب شده تا حتی آنان در محیط کار نیز با کمبود اعتماد به نفس مواجه شده و پدیده پزشک‌سالاری را، حتی در حوزه کاری خود که به پزشکان نیز مربوط نمی شود، نیز احساس کنند. لذا از آنجایی که مدیران در حیطه‌های مختلف مدیریتی و آموزشی از جمله در رعایت عدالت بین

دانشجویان، تشویق و تقویت اعتماد به نفس دانشجویان، برنامه‌ریزی آموزشی، توانمندسازی اساتید و رسیدگی و حل مشکلات دانشجویان نقش اصلی را بر عهده دارند، می توانند با بکارگیری سیستم مدیریتی مناسب در کاهش پدیده پزشک‌سالاری در محیط‌های آموزشی و درمانی به تقویت رضایت‌مندی تحصیلی و پیشرفت حرفه‌ای دانشجویان کمک شگرفی داشته باشند که توجه به این مهم نیز حائز اهمیت است (پورنامدار و همکاران ۱۳۹۳). سومین عامل تاثیرگذار در ایجاد عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان، عدم معرفی مطلوب رشته‌های دانشگاهی از جمله پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت، در بدو ورود به دانشگاه می باشد. این عامل نیز دارای ارتباط با دو عامل قبلی است بطوری که اساتید معتقدند در بدو ورود هیچ معرفی در مورد رشته‌های پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت توسط مسئولین دانشگاه انجام نمی پذیرد، تا دانشجویان دید بهتری نسبت به رشته‌های خود داشته باشند. این یافته‌ها نگاه ویژه اساتید و مسئولین را برای توجه در معرفی هر چه صحیح‌تر رشته‌ها در روزهای ابتدایی قبولی دانشجویان در دانشگاه، به آنان را می خواهد تا دانشجویان هر چه سریع‌تر با رشته‌های خود ارتباط پیدا کرده و بتوانند با شناخت رشته خود و آینده کاری آن رضایت‌مندی در آنان بیشتر شود (دهقانی و همکاران ۱۳۹۲).

این در حالی است که مطالعات دیگر، از تاثیر قوی مسائل اقتصادی و درآمدی با رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان پرده برداشته اند (عزیزی ۱۳۹۴). یا در مطالعه کوشان نیز بیشترین نگرانی دانشجویان پرستاری و مامایی در مورد اشتغال و تامین مخارج زندگی بود (صفدری و همکاران ۱۳۸۵). سهم بعد مدیریتی نیز در میزان رضایت‌مندی دانشجویان بسیار موثر است بدین سان که عدم توجه و حمایت مدیران دانشگاه به دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی سهم قابل توجهی را در ناراضیتهای دانشجویان در پی دارد.

بنابراین یافته‌ها این پژوهش نشان داد وجود تبعیض در بین دانشجویان از دید اساتید نیز پنهان نمانده است. لذا القا

همزمان دانشجویان بهداشت و پزشکی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم و نیز تدریس برخی دروس دانشکده پرستاری-پیراپزشکی توسط اعضای هیئت علمی پایه است که این سبب مقایسه رضایت‌مندی دانشجویان پرستاری، پیراپزشکی و بهداشت با دانشجویان پزشکی توسط ایشان می‌گردد. در مقابل به علت جدا بودن دانشکده پرستاری با دانشکده پزشکی، امکان مقایسه رضایت‌مندی دانشجویان پرستاری با دیگر دانشجویان توسط اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری کمتر وجود دارد که این عامل سبب تفاوت دیدگاه اساتید دو دانشکده شده است.

از نقاط قوت مطالعه حاضر، امکان ارائه دیدگاه ارزشمند اساتید دانشگاه به مدیران ارشد دانشگاه جهت برخی تصمیم‌گیری‌ها می‌باشد تا به اصلاح اموری که سبب نارضایتی بخش عمده دانشجویان غیر پزشکی شده است، بپردازند. محدودیت‌های این مطالعه شامل تعداد ناکافی اعضای هیئت علمی شرکت‌کننده در مطالعه، عدم همکاری برخی از اساتید در پر کردن پرسشنامه، عدم مشارکت اساتید دارای پست‌ها مدیریتی در دانشگاه و عدم وجود تعداد کافی اساتید در رتبه‌های بالاتر بود.

نتیجه‌گیری

یافته‌ها این مطالعه نشان داد که ابعاد اخلاقی-روانشناختی مهمترین ابعاد تاثیرگذار در عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان از دیدگاه اساتید می‌باشد. لذا توجه بیشتر مسئولین دانشگاه به خصوص معاونت دانشجویی و آموزشی در ایجاد انگیزش و شادابی در دانشجویان پیراپزشکی، پرستاری و بهداشت دانشگاه پیشنهاد می‌گردد.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله نتیجه طرح پژوهشی مصوب کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جهرم (IR.JUMS.REC.1401.096) می‌باشد. رضایت‌نامه

انگیزه بالا در دانشجویان سبب پیشرفت و رضایت‌مندی تحصیلی در بین آن‌ها خواهد شد. یکی از عوامل آن عدم تبعیض بین دانشجویان است. وجود پدیده پزشک‌سالاری در محیط درمانی-بهداشتی، سبب ایجاد حس تبعیض در اساتید غیر پزشک دانشگاه علوم پزشکی شده است که همین امر در دیدگاه آن‌ها نیز بروز پیدا کرده است.

در میان ابعاد مورد بررسی، تاثیرگذارترین آن‌ها در عدم رضایت‌مندی تحصیلی از دیدگاه اساتید به ترتیب بعد اخلاقی-روانشناختی، مدیریتی، آموزشی-پژوهشی، شغلی-حرفه‌ای و بعد فردی بود. مطالعات نشان می‌دهند احساس مفید بودن در بحث بهداشت و درمان و نیز احساس عدم تبعیض توسط مسئولان دانشگاه می‌تواند رضایت دانشجویان از تحصیل را متأثر سازد (دهقانی و همکاران ۱۳۹۲). همچنین یافته‌ها این مطالعه نشان داد که بین ابعاد مورد بررسی در عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان و متغیرهای دموگرافیک (جنس، رشته، پایه و وضعیت تاهل) از دیدگاه اساتید ارتباط معنی‌داری وجود دارد. از دیدگاه آقایان اساتید ابعاد آموزشی-پژوهشی و اخلاقی-روانشناختی تاثیر گذاری بیشتری نسبت به دیدگاه اساتید خانم، در عدم رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان داشت. که منشا آن از دیدگاه اساتید، در شیوه تدریس اساتید، عدم همخوانی نیازهای علمی با مواد درسی، عدم ارزشیابی صحیح از دانشجویان، شرکت اندک دانشجویان در کارهای پژوهشی، عدم شرکت دانشجویان در تدوین برنامه آموزشی، شرایط سخت برای ادامه تحصیل، عدم رضایت‌مندی دانشجویان از دانشگاه محل تحصیل، عدم القا انگیزه کافی توسط اساتید، نگرش منفی نسبت به رشته‌های پرستاری و پیراپزشکی، عدم برآورده شدن انتظارات دانشجویان از رشته خود و القای ناامیدی توسط همکلاسی‌ها است. ضمناً اساتید علوم پایه نسبت به اساتید پرستاری-مامایی، دو بعد ذکر شده را موثرتر در عدم رضایت‌مندی دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی می‌دانند. یکی از علل اهمیت دو بعد آموزشی-پژوهشی و اخلاقی-روانشناختی از دیدگاه اساتید علوم پایه نسبت به اساتید پرستاری، احتمالاً وجود

paramedics students from their field in Jahrom University of Medical Sciences in 2013. *Education and Ethics in Nursing*, 5(2), 48-54. doi:10.52547/ethicnurs.5.2.7 [In Persian].

El Ansari, W. (2002). Student nurse satisfaction levels with their courses: Part II—effects of academic variables. *Nurse Education Today*, 22(2), 171-180.

El Ansari, W., & Oskrochi, R. (2004). What 'really' affects health professions students' satisfaction with their educational experience? Implications for practice and research. *Nurse Education Today*, 24(8), 644-655.

El Ansari, W., & Oskrochi, R. (2006). What matters most? Predictors of student satisfaction in public health educational courses. *Public health*, 120(5), 462-473.

Hasanlou, H., Nezhad, H. H., & Khazae-Pool, M. (2017). The Attitude of Students toward their Field of Study and Future Career in Zanjan University of Medical Sciences - 2016. *Journal of Medical Education Development*, 10(25), 25-34. Retrieved from [In Persian].

Kariman, N., Fayazi, S., & Sheykhani, Z. (2017). Investigating the attitude towards labor and preferred delivery method among midwifery and medical students and other related factors at medical universities in Tehran in 1393. *Journal of Research In Medical Sciences*, 41(1), 56-61. Retrieved from

Phillips, R. L., & Green, L. A. (2002). Does career dissatisfaction affect the ability of family physicians to deliver high-quality patient care. *Primary care*, 51, 223-228.

Pournamdar, Z., Salehiniya, H., Shahrakipoor, M., & et al. (2015). Nurse and Midwifery Students' Satisfaction of Clinical Education in Hospitals of Zahedan. *Research in Medical Education*, 7(2), 45-

آگاهانه شفاهی و کتبی توسط اساتید جهت شرکت در مطالعه تکمیل شد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله مراتب تشکر و قدردانی خود را از دانشگاه علوم پزشکی جهرم اعلام می‌داریم.

تعارض منافع: تامین مالی مطالعه حاضر از طرف

دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام شده است. هیچگونه تعارض منافع بین نویسندگان مقاله وجود ندارد.

References

- Azizi, T., & Hosseinpour, A. (2016). Factors Affecting Teaching Quality of Faculty Members in Sari Agricultural Sciences and Natural Resources University from Students' and Graduates' Perspective. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 12(1), 163-179. Retrieved from [In Persian].
- Baykal, U., Sokmen, S., Korkmaz & et al. (2005). Determining student satisfaction in a nursing college. *Nurse Education Today*, 25(4), 255-262.
- Dehghani, A., Baharlou, R., Abadi, F., & et al. (2014). Effecting factors on academic satisfaction viewpoint of Jahrom University of Medical Sciences students. *Education Strategies in Medical Sciences*, 7(3), 147-154. [In Persian].
- Dehghani, A., Baharlou, R., Mehbodi, L., & et al. (2014). Evaluation of jahrom university of Medical Sciences Teachers attitude toward variables related to student's academic satisfaction. *Journal of Medical Education Development*, 7(14), 38-47. Retrieved from [In Persian].
- Dehghani, A., Baharlou, R., Keshavarzi, S., & et al. (2016). Investigation the academic dissatisfaction causes of nursing and

- of Medical Sciences and Health services*), 7(4 (Supplement)). Retrieved from [In Persian].
- Umbach, P. D., & Porter, S. R. (2002). How do academic departments impact student satisfaction? Understanding the contextual effects of departments. *Research in higher education*, 43(2), 209-234.
- Fattahi, Z., Javadi, Y., & Nakhaee, N. (2004). A survey on dentistry student's satisfaction with their discipline and some of the related factors. *Strides in Development of Medical Education*, 1(1), 32-40. Retrieved from [In Persian].
51. doi:10.18869/acadpub.rme.7.2.45 [In Persian].
- Safdari, f., Delaram, m., Parvin, n., & et al (2007). The viewpoints of students and educators, in faculty of nursing and midwifery of Shahrekord University of Medical Sciences, about the effective factors in academic improvement of students, 2004. *Journal of Shahrekord Uuniversity of Medical Sciences*, 9(3), 71-77. Retrieved from [In Persian].
- Satari, M., Jamalian, S. R., & Seyf, A. (2001). Study of the nursing midwifery and health students' views about on future. *Avicenna journal pf clinical medicine (Scientific journal of Hamadan University*